

[Hartvig Frisch.]

Uddannelsen, men som ikke er særligt begrundet i det Arbejde, der skal udføres. Paa det Punkt maa man have et vaagent Øje, saaledes at der bliver rimelige Forhold. Men det er ikke noget i den Retning, der er blevet fremført, heller ikke i de Anker, der har været gjorte.

Saa vil jeg lige tilføje et Par Ord med Hensyn til den Centraliseringsbestræbelse, som har gjort sig saa stærkt gældende, og som mit Partis Ordfører ogsaa var inde paa, idet han omtalte de to Hovedsynspunkter, der har været i Brydning med hinanden. I den Tid, der er gaaet, siden den oprindelige Lov blev vedtaget, er det vel blevet klart, at der er store Fordele forbundet med Centralisering. Men det maa have en ganske bestemt Afgrænsning, idet der nemlig altid maa vaages over, at den selvstændige personlige Interesse ude i Sognene for de smaa Biblioteker endelig holdes levende, saaledes at det frie almindelige Initiativ derude fra Stedet faar rimelige Muligheder for Arbejde. Og her kan det ikke nægtes, at Arbejdet med Bøger og Bogsamlinger hænger meget nøje sammen med, at man virkelig ogsaa selv kan faa dannet Samlingen, saaledes at den giver Udtryk netop for det, man mener er det rette, og saaledes at man ikke blot har, skal jeg sige, en Haandbogsamling og ellers skal være henvist til Centralbogsamlingerne. For øvrigt tror jeg, der er en meget nøje Forbindelse mellem, hvad jeg vil kalde den bibliotekariske Interesse, selve Interessen for Bogsamlingen som saadan og hvad dertil hører, Bogindkøb o. s. v., og saa den Interesse, som en ivrig Boglæser ude paa en Egn kan vække blandt andre for at faa en god Samling ud af det. Alt dette hænger saa nøje sammen, tror jeg, at man bør vogte sig noget for i sine Centraliseringsbestræbelser at komme saa langt frem, at de smaa Samlinger derude mister deres Selvstændighed.

Jeg vil saa gerne ved denne Lejlighed, hvor Talen er om Biblioteker, sige nogle Ord i Anledning af, hvad et andet Medlem, det ærede Medlem Hr. Fraenkel, har udtalt for ikke saa længe siden angaaende vore offentlige Biblioteker her i Hovedstaden. Det er saaledes for mit eget Vedkommende, at jeg i ganske overordentlig Grad under mine Studier har været afhængig af vore offentlige Biblioteker, jeg har benyttet dem meget, og jeg har derfor en vis Pligt, vil jeg ligefrem sige, til fra denne Talerstol, naar der her er fremsat saadanne Bemærkninger, at fremkomme med et Korrektiv. Jeg kan

ikke udtale mig om, hvordan Forholdene har været i ældre Tid, men jeg kan i hvert Fald rolig sige, at i den Tid, jeg har arbejdet ved navnlig de to store offentlige Biblioteker, Universitetsbiblioteket og det kgl. Bibliotek, har Forholdene ved Ekspeditionen været saadanne — og her vil jeg gerne sige, at jeg har haft Lejlighed til at benytte det kongelige Bibliotek mest —, at det ikke med nogen som helst Ret kan siges, hvad det ærede Medlem Hr. Fraenkel sagde, at man faar en bureaukratisk Behandling, at man altsaa ikke bliver vejledet og hjulpet. Jeg synes, det er urigtigt. En anden Ting, som jeg lige vil kunne tilføje, er, at jeg maaske nok kan forstaa, hvad der har givet Anledning til saadanne Udtalelser. Det er dette, at naar de store Biblioteker paa Grund af den meget stærke Søgning gaar over til, hvad jeg vil kalde den Mekanisering, der ligger i, at man indretter en Skranke, og at man faar Bøgerne ved at indgive en skriftlig Bestilling, saa kan det ikke undgaas at noget af det personlige falder bort. Det ligger i Sagens Natur, og det afhænger netop af den store Læsekreds, der søger Biblioteket. Det andet af de store offentlige Biblioteker, Universitetsbiblioteket, er netop for temmelig nylig gaaet over til denne Mekanisering, som jeg kalder det. Det er ikke længe siden, man der gik over til Skrankesystemet og den skriftlige Begæring, hvor alting er trykt paa Sedler o. s. v. Det kan ikke nægtes, at det er en Overgang, fordi det ved Benyttelsen af et Bibliotek altid er rart, naar det rent menneskelige Forhold kan komme frem, og til dette hører jo, at man kan gaa hen og snakke med den Mand, der skal hente Bøgerne, eventuelt følge med ham ned paa Stedet og se, hvor de staa, maaske finde anden god Litteratur om det samme Emne. Men hvis man prøver at tænke Konsekvenserne igennem for vore store Biblioteker, hvor der virkelig kommer en meget betydelig Kreds af Læsere, saa vil man forstaa, at det kan ikke oprettholdes der; det er umuligt. Men unægtelig, dette, at Biblioteket ved selve sin Størrelse og ved Størrelsen af den Kreds af Mennesker, der søger det, til en vis Grad bliver mekaniseret, ja det er et Tab, og der er neppe Tvivl om, at den Spore gaar tabt, der ligger i at kunne komme i Forbindelse med selve Bøgerne. Dette at kunne gaa ved Hylderne, tage en Bog ned, slaa op i den, lige se den igennem, maaske staa 5 Minutter med den og alligevel faa et stærkt Indtryk af, om det er noget, man har Brug for, eller noget, man ikke har Brug for — det er egentlig saa væsentligt for Studiet, at det er be-